

SVAR PÅ TAL är ett verbalt självförsvarsprojekt.

Bild: Linda Israelsson

SVAR PÅ TAL skrivs alltid med stora bokstäver

2013-07-12 | Linda Israelsson

KULTUR Ni vet alla de där gångerna när en stått tyst och febrilt försökt komma på något snärtigt, kanske vasst svar på en kränkande eller bara tröttsam kommentar? Det finns ett ställe där sådana svar samlas, det heter SVAR PÅ TAL. Feministiskt perspektiv har träffat Jojo Ramey Louis, Anna Pirata Stendin och Zafire Vrba från det verbala självförsvarsprojektet.

Jojo och Zafire arbetade tillsammans på fritidsgården Egalia. Där mötte de en besökare som berättade att en lärare hade bett denna unga transperson att informera de andra eleverna om trans.

– I aulan! säger Jojo.

Detta var inte en engångshändelse, Zafire och Jojo fick höra fler berättelser från de unga besökarna om när de blivit tilldelade ett slags representantskap och förväntats informera vuxna och andra unga om saker som de kanske själva skulle behövt information om. Det blev tydligt för Jojo och Zafire att de, liksom fritidsgårdens

FAKTA

SVAR PÅ TAL har skapat fyra svars kategorier som passar olika situationer och humör. Dessa är:

BOMBEN

När du inte vill få fler frågor.

SÅGEN

När du vill dissas en fråga.

GURUN

När du vill upplysa.

besökare, behövde träna på att ge svar på tal, och träna på att inte axla rollen som frågebesvarare.

Då föddes SVAR PÅ TAL som är en facebookgrupp, workshops, och en hemsida med en svarsbank. Dit kan du skicka in ett normerande påstående som du blivit drabbad av och få kittlande eller explosiva svar tillbaka. Eller själv skriva ett sågande eller vist svar till någon annans bidrag. SVAR PÅ TAL handlar om att skapa svar tillsammans, men också om att ta bort det förklaringsansvar som läggs på normbrytare.

– På workshoppen brukar jag säga att vi som normbrytare inte har en skyldighet att ge en jättebra förklaring till frågor eller påståenden som vi utsätts för, och därför behövs SVAR PÅ TAL för att påminnas om det, säger Anna.

- Det är oftast den som bryter mot normen som både blir utsatt för den och som också på något sätt får skulden för att det har hänt, menar Zafire.

Under workshoparna och på hemsidan strukturerar de därför upp påståenden, situationer och frågor utifrån olika maktstrukturer, som också kan hänga ihop. När maktstrukturerna rasism, sexism, klassnormer och ett flertal andra blir tydliga så syns det att det inte bara är ett individuellt förtryck som det handlar om.

– SVAR PÅ TAL kan också vara ett sätt att få hjälp att vara en bra allierad. Det är ju en massa saker som man själv inte utsätts för, men om man utsätts för något typ av förtryck så är det så lätt att relatera till andra förtryck, och då kan man vilja vara en person som ändrar på hemskheter i världen, säger Jojo.

FJÄDERN

När du är på gott humör.

Svaren kan se ut till exempel såhär:

Ur kategorin Rasism

"Var kommer du ifrån, på riktigt alltså?"

Bomben

– Från min mammas fitta.

Sågen

– Från ett möte.

Ur kategorin Generaliseringar

"Måste du alltid vara så politiskt korrekt?"

Sågen

– Det du kallar PK kallar jag MR (Mänskliga Rättigheter). Dig kallar jag IG (Icke Godkänd).

– Det enda jag begär är lite jämställdhet/jämlikhet/vaddetnuhandlarom
– MEN DET FÅR MAN VÄL INTE SÄGA I
DET HÄR LANDET?!

Ur kategorin Transfobi

"Är du kille eller tjej?"

Sågen

– Nej. Är du?

– Ja.

– Vad menar du?

Gurun

– Förstår jag dig rätt att du tänker att det bara finns killar och tjejer och att man kan se sånt på folk?

Fjädern

– Vad vill du att jag ska vara?

SVAR PÅ TAL kommer att hålla workshops under Stockholm Pride och Anarchopride i Stockholm.

Projektet drivs av Jojo Ramey Louis, Zafire Vrba, Anna Pirata Stendin, Lina-Lea Zimmerman och Cajsa Unnbom.

Skaffa vittnen

SVAR PÅ TALs hemsida

De har hållit workshops på arbetsplatser, festivaler, fritidsgårdar och för organisationer. Under workshoparna får deltagarna skriva ner situationer, påståenden eller frågor som de vill ha svar till. Frågorna delas in efter maktstrukturer och deltagarna besvarar dem tillsammans, och övar på att leverera svaren. Erfarenheter delas och applåder, jubel och fnitter kan blandas med tårar.

Det är ju en stor gåva att folk delar med sig av sina erfarenheter och framförallt de svåra situationerna som de inte kan hantera, säger Zafire och berättar att workshoparna har fyllt en stödfunktion. Att personer ibland delar med sig av situationer som det inte ens går att skriva svar till, situationer där det tryggaste för personen har varit att inget säga, eller att gå därifrån. Och att det har väckt igenkänning när sådana situationer har delats under workshoparna.

– Jag tror så himla mycket på det här att, som en stödgrupp fungerar, att man skaffar vittnen till situationer där man känner sig så jävla ensam. Då är det lättare att bära, på något sätt, säger Zafire.

De situationer, frågor och påståenden som skrivs upp under workshoparna samlas in och läggs i SVAR PÅ TALs svarsbank på hemsidan, om ingen misstycker förstås. De obesvarade frågorna besvaras delvis av SVAR PÅ TAL, men läggs ibland också upp för att bli besvarade i deras slutna facebookgrupp.

– Det är väldigt roligt att se hur aktiv Facebook-gruppen har blivit, hur den växer. Vi får förfrågningar dagligen från personer som vill gå med i den. Man kan posta en grej och så tio minuter senare så har man tio olika svar, säger Zafire.

Försökte du vara rolig nu?

Beroende på humör eller situation så passar olika svar olika bra. SVAR PÅ TAL har skapat fyra olika svars kategorier; Bomben, Sågen, Gurun och Fjädersn vilka alla fyller olika funktioner.

– Vi är försiktiga med att inte svara på ett sätt som skulle vara förtryckande tillbaka. Det går bra att säga, att säga "Försökte du vara rolig nu?" men inte "Du är en jävla idiot". Det är viktigt att tänka kring hur en sågning kan se ut, säger Anna.

Kategorierna kan förstås kombineras, den förklarande Gurun kanske fastnar i en återvändgränd och kan då följas upp av en explosiv Bomb som avslutar samtalet direkt. Om en känner för det.

– Gurun är den här förväntningen som de flesta har på normbrytare; att svara med en Guru. Ett upplysande svar som förklarar min ståndpunkt och som förklarar mitt normbrott. Gurun behöver alls inte vara jätteförklarande, men i vissa situationer så är det viktigt att ge ett svar, som till exempel till en släkting eller till nära vänner som ändå inte kan sluta köna mig och mina barn. Jag kanske måste komma på en Guru som kan hjälpa mig i den situationen, säger Anna.

Jojo menar att Bomben är viktig, att det handlar om att ge folk rätt att inte behöva ta ansvar för situationen, att själv få avgöra vad som känns bäst.

– Det handlar jättemycket om att det är helt okej att bara vara totalt inkommunikativ, att bara säga stopp, säger hen.

Anna återkommer till sin kommentar om att det kan vara skönt att ha en förklarande Guru när det kommer till att bemöta släkt och vänner:

– Det handlar också om att träna upp att det är okej att säga, även till någon som jag tycker väldigt mycket om: "Stopp! Dra åt helvete med dina frågor kring det där, det är inte okej!", säger hen.

På hemsidan står det att SVAR PÅ TAL alltid skrivs med versaler. Varför?

– För att det är högljutt, säger Jojo. För att det ska synas och höras.

Kommentarer

Den här artikeln saknar kommentarer. Bli först med att lämna en!